

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE
I EKONOMSKIH ODNOSA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ
И ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FOREIGN TRADE AND ECONOMIC RELATIONS

**Analiza
vanjskotrgovinske
razmjene Bosne i
Hercegovine**

2016

Sarajevo, februar 2017. godine

SADRŽAJ

1. ROBNA RAZMJENA BOSNE I HERCEGOVINE	4
2. STRUKTURA ROBNE RAZMJENE PO ROBAMA	5
2.1 ROBNA RAZMJENA POLJOPRIVREDNIH I INDUSTRIJSKIH PROIZVODA	9
3. ROBNA RAZMJENA SA NAJZNAČAJNIJIM PARTNERIMA	10
4. STRUKTURA ROBNE RAZMJENE PO REGIONIMA	12
5. ROBNA RAZMJENA SA ZEMLJAMA EVROPSKE UNIJE	14
5.1 ROBNA RAZMJENA SA EU PO TB	14
5.2 ROBNA RAZMJENA SA HRVATSKOM	16
6. ROBNA RAZMJENA SA POTPISNICAMA SPORAZUMA CEFTA-E.....	18
6.1 ROBNA RAZMJENA PO ZEMLJAMA – POTPISNICAMA CEFTA-E	18
6.2 ROBNA RAZMJENA SA ZEMLJAMA CEFTA-E PO TARIFNIM BROJEVIMA (TB).....	19
6.3 ROBNA RAZMJENA SA SRBIJOM	21
7. ROBNA RAZMJENA SA POTPISNICAMA SPORAZUMA EFTA-E.....	23
7.1. ROBNA RAZMJENA PO ZEMLJAMA – POTPISNICAMA EFTA-E	23
7.2. ROBNA RAZMJENA SA ZEMLJAMA EFTA-E PO TARIFNIM BROJEVIMA (TB).....	24
8. ROBNA RAZMJENA BIH SA TURSKOM	26
9. ROBNA RAZMJENA BIH U SEKTORU POLJOPRIVREDE.....	27
STATISTIČKI DODATAK	32

UVODNE NAPOMENE

U ovom dokumentu su prezentirane detaljne informacije o robnoj razmjeni BiH za 2016. godinu.

- Ukupna robna razmjena Bosne i Hercegovine u 2016. godini iznosila je 25,55 milijardi KM, što je za 716,76 miliona KM ili 2,89% više u odnosu na robnu razmjenu ostvarenu u 2015. godini.*
- U 2016. godini uvezeno je robe u vrijednosti od 16,14 milijardi KM, što je za 1,81% više u odnosu na 2015. godinu. Istovremeno, ukupan izvoz iznosio je 9,42 milijarde KM i isti bilježi rast od 4,78% u 2016. godini. Trgovinski deficit u posmatranoj godini iznosio je 6,72 milijarde KM, što je za 2,07% manje u odnosu na prethodnu godinu. U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je rast izvoza, rast uvoza, s tim da je rast izvoza bio veći od rasta uvoza, što je dovelo do pada deficita. Pokrivenost uvoza izvozom u 2016. godini iznosila je 58,35%.*
- Evropska unija je i dalje naš glavni vanjskotrgovinski partner, tako da u ukupnom obimu robne razmjene EU učestvuje sa 65,18%, zatim zemlje potpisnice Sporazuma „CEFTA-e 2006“ učestvuju sa 13,50%, dok ostale zemlje učestvuju sa 21,32%.*
- Izvoz u EU ostvaruje učešće sa 71,52% u ukupnom BH izvozu, a uvoz iz zemalja EU učestvuje sa 61,48 % u ukupnom BH uvozu. U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je rast izvoza u EU za 4,37%, rast uvoza iz EU za 2,89%, te pad trgovinskog deficita od 0,11%.*
- Izvoz u zemlje CEFTA-e učestvuje sa 14,80% u ukupnom BH izvozu, a uvoz iz zemalja CEFTA-e učestvuje sa 12,75% u ukupnom BH uvozu. Bosna i Hercegovina je u robnoj razmjeni sa zemljama CEFTA-e zabilježila rast izvoza za 4,45%, rast uvoza za 5,12% i rast trgovinskog deficita od 6,56%.*
- Izvoz u ostale zemlje (Ostatok svijeta - ROW) ostvaruje učešće od 7,49% u ukupnom BH izvozu, dok uvoz iz ostalih zemalja u ukupnom BH uvozu učestvuje sa 20,84%. U 2016. godini, u robnoj razmjeni sa Ostatkom svijeta, zabilježen je rast izvoza od 2,72%, zatim pad uvoza za 3,88%, te pad deficita od 5,49%.*
- Od glavnih trgovinskih partnera, najveću pokrivenost uvoza izvozom imamo sa: Austrijom od 90,08%, Njemačkom 74,72%, Slovenijom 73,95%, Italijom 59,97%, Turskom 56,65%, Hrvatskom 54,22%, te sa Srbijom 51,25%.*
- U 2016. godini, BiH je najviše izvozila u sljedeće zemlje: Njemačku (15,71%), Italiju (12,01 %), Hrvatsku (10,46%), Srbiju (8,74%), Sloveniju (8,57%), Austriju (7,76%), Tursku (4,26%), Crnu Goru (2,56%), Nizozemsku (2,18%), te Mađarsku (2,07%). Izvoz u ove zemlje učestvuje sa 74,32% u ukupnom BH izvozu.*
- Posmatrano po zemljama porijekla uvoza, najviše se uvozilo iz: Njemačke (12,27%), Italije (11,69%), Srbije (11,26%), Hrvatske (9,95%), Kine (6,76%), Slovenije (5,03%), Rusije (4,39%), Turske (4,26%), Austrije (3,42%) i iz Poljske (2,93%). Uvoz iz ovih zemalja u 2016. godini učestvuje sa 71,94% u ukupnom BH uvozu.*

1. ROBNA RAZMJENA BOSNE I HERCEGOVINE

Tabela 1. Uporedni pregled robne razmjene BiH

Mil.KM

Opis	IZVOZ	UVOZ	OBIM	DEFICIT/SUFICIT	POKRIVENOST (%)
2007	5.936,58	13.898,24	19.834,83	-7.961,66	42,71
2008	6.711,69	16.292,52	23.004,21	-9.580,83	41,19
2009	5.531,20	12.355,18	17.886,38	-6.823,98	44,77
2010	7.095,50	13.616,20	20.711,71	-6.520,70	52,11
2011	8.222,11	15.525,43	23.747,54	-7.303,32	52,96
2012	7.858,34	15.253,04	23.111,38	-7.394,70	51,52
2013	8.380,50	15.170,17	23.550,67	-6.789,68	55,24
2014	8.681,74	16.199,28	24.881,02	-7.517,54	53,59
2015	8.987,31	15.851,86	24.839,18	-6.864,55	56,70
2016	9.416,62	16.139,33	25.555,94	-6.722,71	58,35
Prosjek	7.682,16	15.030,13	22.712,29	-7.347,97	
Index 2016/2015	104,78	101,81	102,89	97,93	

Izvor: Agencija za statistiku BiH

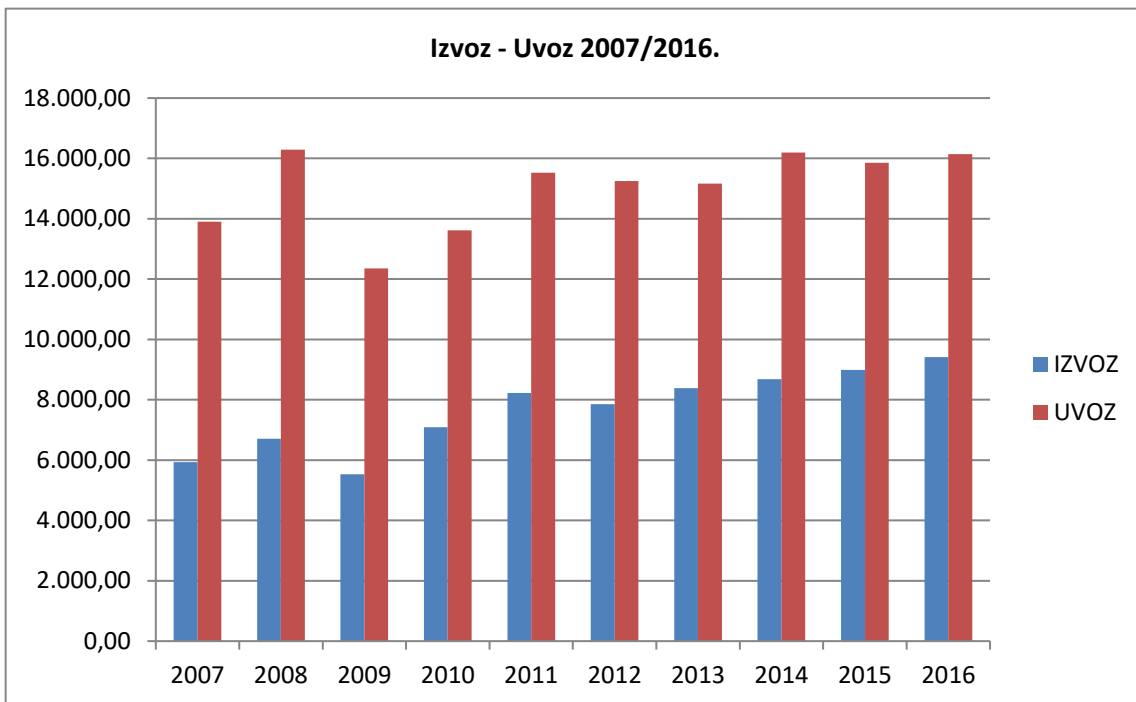
U 2016. godini vrijednost **izvoza** bila je 9,42 milijarde KM i veća je za 429,30 miliona KM u odnosu na 2015. godinu. Vrijednost **uvoza** u posmatranoj godini iznosila je 16,14 milijardi KM, što je za 287,46 miliona KM više u odnosu na 2015. godinu.

Trgovinski deficit iznosio je 6,72 milijarde KM, te je za 141,84 miliona manji od deficita u 2015. godini. **Pokrivenost** uvoza izvozom u 2016. godini iznosila je 58,35%.

Izvoz je u 2016. godini porastao za 4,78% u odnosu na 2015. godinu, a njegova prosječna vrijednost za 10 godina (od 2007. do 2016. god.) iznosila je 7,68 milijardi KM.

Uvoz u 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, je porastao za 1,81%, a njegova prosječna vrijednost za 10 godina (od 2007. do 2016. god.) je iznosila 15,03 milijarde KM. **Trgovinski deficit** je u 2016. godini manji za 2,07% u odnosu na 2015. godinu.

Grafikon 1. Robna razmjena za 2007-2016. godinu u Mil.KM

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Predviđanje kretanja uvoza i izvoza u 2017. godini

Na osnovu urađene analize izvoza iz Bosne i Hercegovine primjenom metode trenda, očekivana vrijednost izvoza u 2017. godini je 9,90 milijardi KM uz reprezentativnost modela od 86,55%.

Također, metodom trenda se predviđa rast uvoza u BiH u 2017. godini od 1,53%, tj. očekuje se vrijednost uvoza od 16,39 milijardi KM uz reprezentativnost modela od 32,14%.

2. STRUKTURA ROBNE RAZMJENE PO ROBAMA

Tabela 2. - Pregled proizvoda sa najvećim izvozom po TB

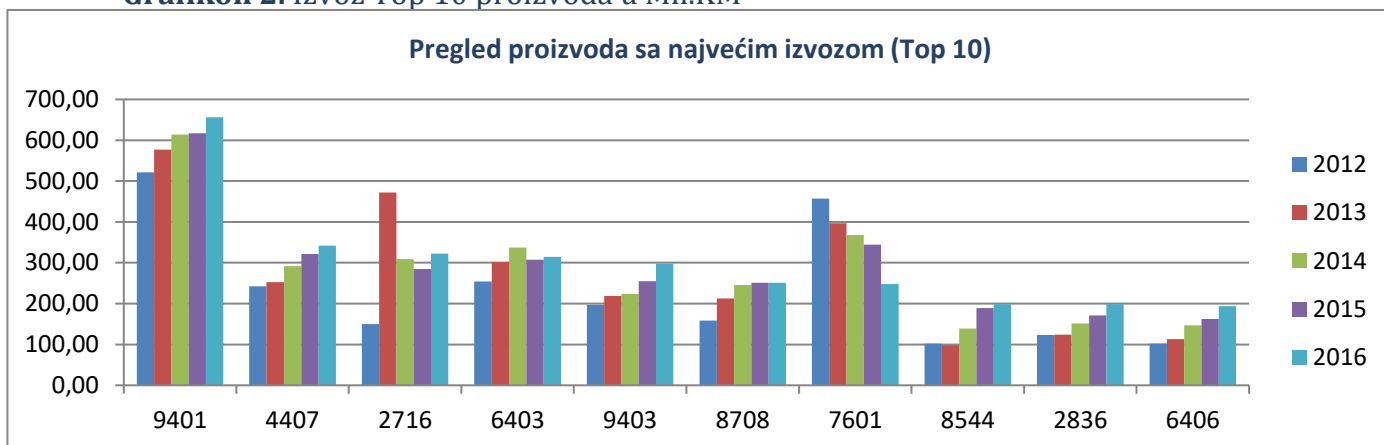
RB	TB	OPIS	Vrijednost izvoza (mil. KM)					Učešće 2016. (%)	Index
			2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	9401	Sjedala;	521,16	577,09	613,58	616,70	656,58	6,97	106,47
2.	4407	Drvo obrađeno;	242,04	252,51	291,52	321,32	341,77	3,63	106,36
3.	2716	Električna energija;	150,17	471,91	308,67	284,43	322,46	3,42	113,37

4.	6403	Obuća sa vanjskim đonovima od gume;	253,98	301,88	337,54	307,75	314,14	3,34	102,08
5.	9403	Ostali namještaj i njegovi dijelovi;	197,07	219,08	223,43	254,60	297,96	3,16	117,03
6.	8708	Dijelovi i pribor motornih vozila iz tarifnih brojeva 8701 do 8705;	158,88	212,59	245,64	250,91	250,97	2,67	100,02
7.	7601	Aluminij u sirovim oblicima;	457,19	397,07	367,78	344,30	247,75	2,63	71,96
8.	8544	Izolirana žica i ostali izolirani električni vodiči;	101,75	98,53	139,10	189,46	198,76	2,11	104,91
9.	2836	Karbonati; peroksikarbonati;	123,27	123,70	151,80	170,87	198,16	2,10	115,97
10.	6406	Dijelovi obuće;	102,03	112,78	146,87	162,81	193,58	2,06	118,90
Ukupno (1-10)			2.307,55	2.767,14	2.825,94	2.903,14	3.022,13	32,09	104,10
Ostalo			5.550,79	5.613,35	5.855,81	6.084,17	6.394,49	67,91	105,10
UKUPNO			7.858,34	8.380,50	8.681,74	8.987,31	9.416,62	100,00	104,78

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini proizvodi koji su ostvarili najveće učešće u izvozu su: sjedala (TB 9401) od 6,97%; drvo obrađeno (TB 4407) od 3,63%; električna energija (TB 2716) od 3,42%; obuća sa vanjskim đonovima od gume (TB 6403) od 3,34%; te ostali namještaj i njegovi dijelovi (TB 9403) sa učešćem od 3,16%.

Grafikon 2. Izvoz Top 10 proizvoda u Mil.KM

Izvor: Agencija za statistiku BiH

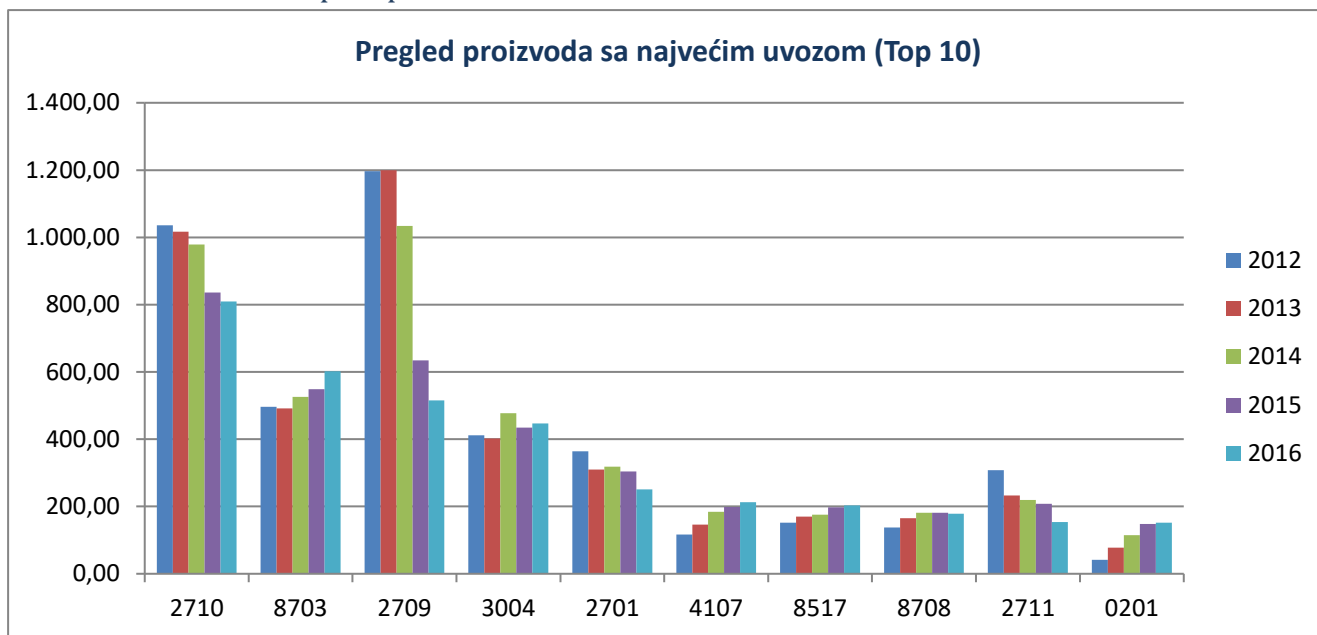
Tabela 3. - Pregled proizvoda sa najvećim uvozom po TB

RB	TB	OPIS	Vrijednost Uvoza (mil. KM)					Učešće 2016.(%)	Index
			2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	2710	Naftna ulja - osim sirovih;	1.035,70	1.016,99	978,74	835,66	809,27	5,01	96,84
2.	8703	Osobni automobili;	496,55	491,30	525,48	548,58	602,40	3,73	109,81
3.	2709	Nafta ulja-sirova;	1.196,31	1.199,71	1.034,43	633,91	515,63	3,19	81,34
4.	3004	Lijekovi;	411,43	401,83	477,22	434,40	446,63	2,77	102,82
5.	2701	Kameni ugalj; briketi i sl.	363,76	309,47	318,25	303,63	251,01	1,56	82,67
6.	4107	Goveđe kože,obrađivane;	116,77	146,45	184,31	198,04	212,66	1,32	107,38
7.	8517	Telefonski aparati;	152,27	170,32	175,98	197,39	202,99	1,26	102,84
8.	8708	Dijelovi i pribor motornih vozila;	137,19	165,36	181,11	181,78	178,56	1,11	98,23
9.	2711	Naftni plinovi;	307,75	233,06	219,01	207,56	153,93	0,95	74,16
10.	0201	Goveđe meso, svježe ili rashlađeno;	41,29	77,17	114,56	148,35	151,90	0,94	102,39
Ukupno (1-10)			4.259,02	4.211,66	4.209,09	3.689,29	3.524,97	21,84	95,55
Ostalo			10.994,02	10.958,51	11.990,19	12.162,57	12.614,36	78,16	103,71
UKUPNO			15.253,04	15.170,17	16.199,28	15.851,86	16.139,33	100,00	101,81

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, najveće učešće u ukupnom uvozu imali su sljedeći proizvodi: naftna ulja osim sirovih (TB 2710) od 5,01%; osobni automobili (TB 8703) od 3,73%; naftna ulja-sirova (TB 2709) sa učešćem od 3,19%; te lijekovi (TB 3004) sa učešćem od 2,77%.

Grafikon 3. Uvoz Top 10 proizvoda u Mil.KM

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 4. - Pregled proizvoda sa najvećim deficitom po TB

RB	TB	OPIS	Vrijednost Deficita (mil. KM)					Učešće 2016(%)	Index
			2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	2710	Naftna ulja, osim sirovih;	-745,10	-773,74	-752,79	-726,00	-708,35	10,54	97,57
2.	8703	Osobni automobili;	-492,96	-488,80	-520,40	-542,48	-597,42	8,89	110,13
3.	2709	Nafta ulja- sirova;	-1.196,31	-1.199,71	-1.034,42	-633,87	-515,63	7,67	81,35
4.	3004	Lijekovi;	-324,36	-316,11	-371,55	-330,20	-333,33	4,96	100,95
5.	2701	Kameni ugalj,briketi;	-363,06	-308,82	-317,24	-303,59	-250,98	3,73	82,67
6.	4107	Goveđe kože dalje obrađivane;	-104,07	-136,79	-177,29	-187,06	-199,19	2,96	106,49
7.	8517	Telefonski aparati,	-149,73	-168,21	-172,31	-186,45	-198,26	2,95	106,33
8.	2711	Naftni plinovi;	-307,11	-232,49	-218,78	-207,52	-153,71	2,29	74,07
9.	4011	Nove vanjske pneumatske gume;	-99,30	-99,59	-108,69	-116,43	-132,65	1,97	113,93
10.	2203	Pivo dobiveno od slada;	-134,35	-138,23	-142,90	-144,13	-127,39	1,89	88,39
Ukupno (1-10)			-3.916,35	-3.862,48	-3.816,36	-3.377,73	-3.216,91	47,85	95,24
Ostalo			-3.478,35	-2.927,19	-3.701,18	-3.486,82	-3.505,80	52,15	100,54
UKUPNO			-7.394,70	-6.789,68	-7.517,54	-6.864,55	-6.722,71	100,00	97,93

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, najveće učešće u ukupnom deficitu imaju: naftna ulja, osim sirovih (TB 2710) sa učešćem od 10,54%; osobni automobili (TB 8703) od 8,89% i naftna ulja-sirova (TB 2709) sa učešćem od 7,67%.

2.1 Robna razmjena poljoprivrednih i industrijskih proizvoda

Tabela 5. - Struktura robne razmjene po vrstama proizvoda

Mil.KM

	Vrsta proizvoda	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Učešće	Index
IZVOZ	Ind.	7.220,35	7.706,71	8.032,41	8.169,68	8.482,21	90,08	103,83
	Polj.	637,99	673,78	649,34	817,63	934,41	9,92	114,28
	UKUPNO	7.858,34	8.380,50	8.681,74	8.987,31	9.416,62	100,00	104,78
UVOZ	Ind.	12.436,50	12.418,79	13.447,46	12.960,89	13.189,36	81,72	101,76
	Polj.	2.816,54	2.751,38	2.751,81	2.890,97	2.949,96	18,28	102,04
	UKUPNO	15.253,04	15.170,17	16.199,28	15.851,86	16.139,33	100,00	101,81
DEFICIT/SUFICIT	Ind.	-5.216,15	-4.712,08	-5.415,06	-4.791,21	-4.707,16	70,02	98,25
	Polj.	-2.178,55	-2.077,60	-2.102,48	-2.073,34	-2.015,55	29,98	97,21
	UKUPNO	-7.394,70	-6.789,68	-7.517,54	-6.864,55	-6.722,71	100,00	97,93

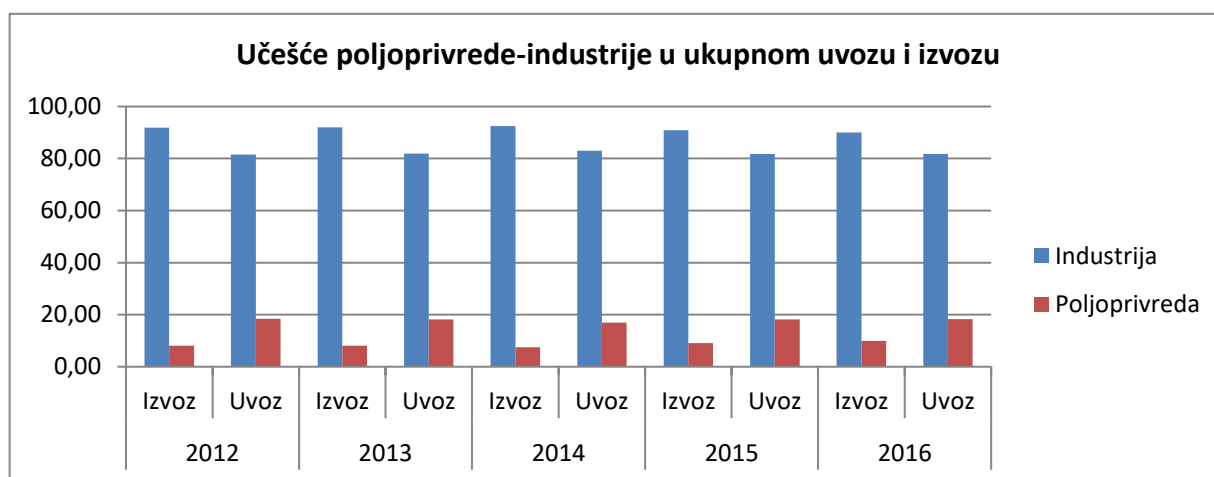
Izvor podataka: Agencija za statistiku BiH

* Poljoprivredni proizvodi su razvrstani po CN klasifikaciji (1-24)

Izvoz industrijskih proizvoda u 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu je porastao za 3,83%, uvoz industrijskih proizvoda je porastao za 1,76%, te je zabilježen pad deficita u razmjeni industrijskim proizvodima za 1,75%.

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, u robnoj razmjeni poljoprivrednim proizvodima zabilježen je rast izvoza (14,28%), rast uvoza (2,04%), te pad vanjskotrgovinskog deficita (2,79%).

Grafikon 4. - Učešće u robnoj razmjeni industrijskih i poljoprivrednih proizvoda (%)

Izvor podataka: Agencija za statistiku BiH

U posmatranom periodu, izvoz industrijskih proizvoda učestvuje sa 90,08% u ukupnom BH izvozu, a izvoz poljoprivrednih proizvoda učestvuje sa samo 9,92%.

Uvoz industrijskih proizvoda učestvuje sa 81,72%, dok uvoz poljoprivrednih proizvoda učestvuje sa 18,28% u ukupnom BH uvozu.

3. ROBNA RAZMJENA SA NAJZNAČAJNIJIM PARTNERIMA

Tabela 6. - BiH izvoz po zemljama - najznačajnijim partnerima

RB	DRŽAVA	Vrijednost (Mil.KM)					Učešće (%)	Index
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	NJEMAČKA	1.210,10	1.310,84	1.317,49	1.412,91	1.479,41	15,71	104,71
2.	ITALIJA	939,24	1.003,29	1.195,44	1.214,93	1.131,10	12,01	93,10
3.	HRVATSKA	1.165,00	1.194,64	955,05	925,17	985,36	10,46	106,51
4.	SRBIJA	709,99	766,76	800,69	770,70	822,85	8,74	106,77
5.	SLOVENIJA	653,30	686,50	697,78	748,87	807,20	8,57	107,79
6.	AUSTRIJA	654,76	687,56	755,83	743,06	730,59	7,76	98,32
7.	TURSKA	182,87	174,69	234,39	354,63	401,05	4,26	113,09
8.	CRNA GORA	249,23	270,75	293,82	262,84	240,70	2,56	91,58
9.	NIZOZEMSKA	124,95	110,45	123,76	149,59	205,33	2,18	137,26
10.	MAĐARSKA	115,42	138,72	186,65	188,74	194,58	2,07	103,09
Ukupno (1-10)		6.004,86	6.344,20	6.560,90	6.771,44	6.998,16	74,32	103,35
Ostale zemlje		1.853,48	2.036,29	2.120,84	2.215,88	2.418,45	25,68	109,14
UKUPNO		7.858,34	8.380,50	8.681,74	8.987,31	9.416,62	100,00	104,78

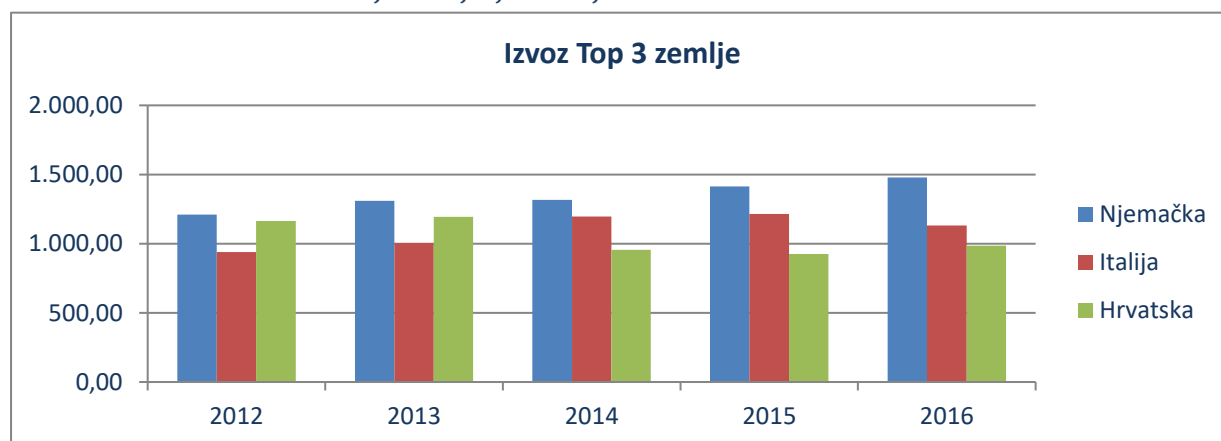
Izvor podataka: Agencija za statistiku BiH

Navedenih deset zemalja ima učešće od 74,32% u ukupnom BH **izvozu** u 2016. godini. Bosna i Hercegovina je u posmatranom periodu, najviše izvozila u: Njemačku (1,48 milijardi KM), Italiju (1,13 milijardi KM), Hrvatsku (985,36 miliona KM), Srbiju (822,85 miliona KM), Sloveniju (807,20 miliona KM), te Austriju (730,59 miliona KM).

Izvoz u Njemačku zabilježio je rast, jer je u 2016. godini iznosio 1,48 milijardi KM, a u prethodnoj, 2015. godini - 1,41 milijardu KM, što znači da je izvoz porastao za 66,51 milion KM.

U 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, zabilježen je pad izvoza u: Italiju (6,90%), Austriju (1,68%), te Crnu Goru (8,42%). Najveće učešće u ukupnom BH izvozu imaju Njemačka, Italija i Hrvatska.

Grafikon 5. Izvoz u 3 najznačajnije zemlje u Mil.KM

Izvor podataka: Agencija za statistiku BiH

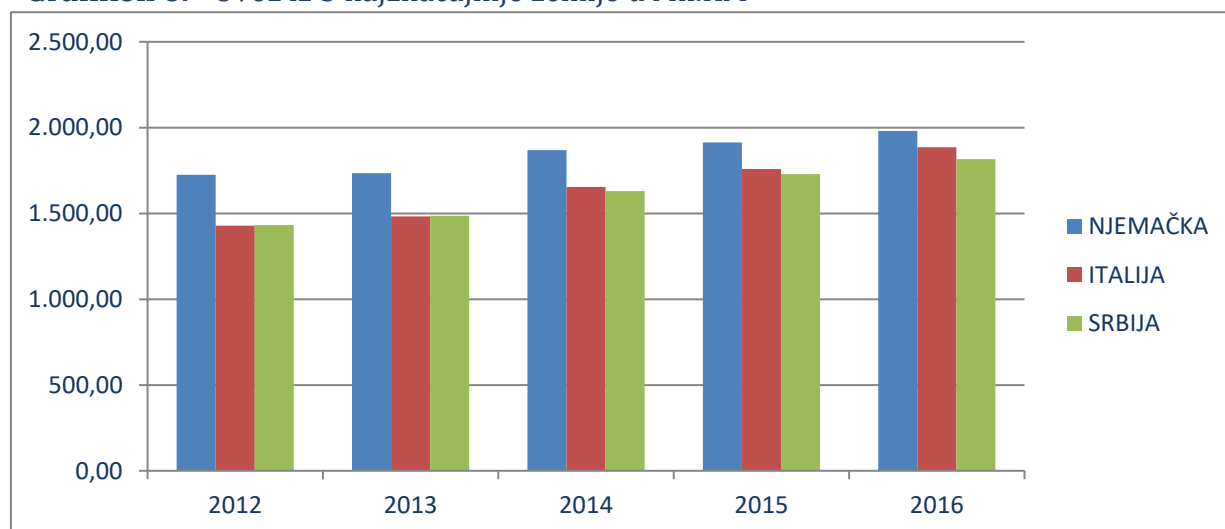
Tabela 7. - BiH uvoz po zemljama - najznačajnijim partnerima

RB	DRŽAVA	Vrijednost (Mil.KM)					Učešće (%)	Index
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	NJEMAČKA	1.725,76	1.734,84	1.869,56	1.914,12	1.979,91	12,27	103,44
2.	ITALIJA	1.429,36	1.482,25	1.653,56	1.758,29	1.886,04	11,69	107,27
3.	SRBIJA	1.431,53	1.485,62	1.629,52	1.728,43	1.817,31	11,26	105,14
4.	HRVATSKA	2.202,56	1.956,38	1.851,69	1.673,07	1.605,52	9,95	95,96
5.	KINA	816,38	914,08	1.359,55	1.091,67	1.091,53	6,76	99,99
6.	SLOVENIJA	803,36	754,34	763,24	773,50	811,04	5,03	104,85
7.	RUSIJA	1.493,89	1.506,18	1.292,47	910,07	707,94	4,39	77,79
8.	TURSKA	449,51	493,28	582,20	644,70	686,94	4,26	106,55
9.	AUSTRIJA	504,05	519,29	532,11	560,86	551,21	3,42	98,28
10.	POLJSKA	417,00	393,44	414,60	452,74	473,51	2,93	104,59
UKUPNO (1-10)		11.273,40	11.239,72	11.948,50	11.507,45	11.610,95	71,94	100,90
Ostale zemlje		3.979,64	3.930,45	4.250,78	4.344,41	4.528,38	28,06	104,23
UKUPNO		15.253,04	15.170,17	16.199,28	15.851,86	16.139,33	100,00	101,81

Izvor podataka: Agencija za statistiku BiH

Navedenih deset zemalja ima učešće od 71,94% u ukupnom BH **uvozu** 2016. godine. Bosna i Hercegovina je, u 2016. godini, najviše uvozila iz: Njemačke (1,98 milijardi KM), Italije (1,89 milijardi KM), Srbije (1,82 milijarde KM), Hrvatske (1,60 milijardi KM), Kine (1,09 milijardi KM), te Slovenije (811,04 miliona KM).

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je rast uvoza iz: Njemačke (3,44%), Italije (7,27%), Srbije (5,14%), Slovenije (4,85%), Turske (6,55%), te Poljske (4,59%). Značajno učešće u ukupnom BH uvozu imaju Njemačka, Italija i Srbija.

Grafikon 6. - Uvoz iz 3 najznačajnije zemlje u Mil.KM

Izvor podataka: Agencija za statistiku BiH

Tabela 8. - BiH deficit po zemljama - najznačajnijim partnerima

RB	DRŽAVA	Vrijednost (Mil.KM)					Učešće (%)	Index
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	KINA	-807,87	-903,65	-1.346,00	-1.063,41	-1.065,52	15,85	100,20
2.	SRBIJA	-721,55	-718,86	-828,83	-957,74	-994,46	14,79	103,83
3.	ITALIJA	-490,12	-478,96	-458,13	-543,36	-754,95	11,23	138,94
4.	HRVATSKA	-1.037,56	-761,74	-896,65	-747,90	-620,16	9,22	82,92
5.	RUSIJA	-1.437,85	-1.449,02	-1.212,89	-812,09	-598,11	8,90	73,65
6.	NJEMAČKA	-515,66	-424,00	-552,07	-501,22	-500,50	7,44	99,86
7.	POLJSKA	-318,61	-300,94	-331,31	-366,52	-373,89	5,56	102,01
8.	TURSKA	-266,63	-318,60	-347,81	-290,07	-285,90	4,25	98,56
9.	SAD	-360,40	-350,03	-433,59	-376,49	-244,39	3,64	64,91
10.	BRAZIL	-267,86	-261,40	-166,66	-194,16	-211,40	3,14	108,88
Ukupno (1-10)		-6.224,12	-5.967,19	-6.573,93	-5.852,96	-5.649,27	84,03	96,52
Ostale zemlje		-1.170,58	-822,49	-943,61	-1.011,59	-1.073,44	15,97	106,11
UKUPNO		-7.394,70	-6.789,68	-7.517,54	-6.864,55	-6.722,71	100,00	97,93

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Navedenih deset zemalja učestvuje u ukupnom BH deficitu od 84,03% u 2016. godini. U 2016. godini Bosna i Hercegovina je zabilježila najveći deficit sa: Kinom (1,06 milijardi KM), Srbijom (994,46 miliona KM), Italijom (754,95 miliona KM), Hrvatskom (620,16 miliona KM), te sa Rusijom (598,11 miliona KM).

Poređenjem 2016. godine sa 2015. godinom, zabilježen je rast deficita u robnoj razmjeni sa Kinom (0,20%), Srbijom (3,83%), Italijom (38,94%), Poljskom (2,01%), te sa Brazilom (8,88%). Pad deficita je zabilježen u robnoj razmjeni sa Hrvatskom (17,08%), Rusijom (26,35%) Njemačkom (0,14%), Turskom (1,44%) i sa SAD-om (35,09%).

4. STRUKTURA ROBNE RAZMJENE PO REGIONIMA

Tabela 9. - Izvoz po regionima

RB	Region	Vrijednost (Mil. KM)					Učešće (%)	Index
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	EU	5.717,56	6.172,18	6.266,55	6.452,62	6.734,46	71,52	104,37
2.	CEFTA	1.318,07	1.335,73	1.358,24	1.334,26	1.393,61	14,80	104,45
3.	EFTA	100,30	146,66	172,01	159,16	182,24	1,94	114,50
4.	UoST*	182,87	174,69	234,39	354,63	401,05	4,26	113,09
5.	Ostatak svijeta	539,53	551,21	650,55	686,59	705,26	7,49	102,72
Ukupno		7.858,34	8.380,47	8.681,74	8.987,26	9.416,62	100,00	104,78

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Zemlje Ugovora o slobodnoj trgovini (Turska)

Tabela 10. - Uvoz po regionima

RB	Region	Vrijednost (Mil. KM)					Učešće (%)	Index
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	EU	9.360,67	9.110,00	9.543,93	9.644,83	9.923,12	61,48	102,89
2.	CEFTA	1.638,95	1.679,26	1.863,08	1.957,09	2.057,33	12,75	105,12
3.	EFTA	90,83	88,05	93,94	105,85	108,30	0,67	102,31
4.	UoST*	449,51	493,28	582,20	644,70	686,94	4,26	106,55
5.	Ostatak svijeta	3.713,09	3.799,57	4.116,11	3.499,39	3.363,64	20,84	96,12
Ukupno		15.253,04	15.170,16	16.199,28	15.851,86	16.139,32	100,00	101,81

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Zemlje Ugovora o slobodnoj trgovini (Turska)

Tabela 11. - Deficit/Suficit po regionima

RB	Region	Vrijednost (Mil. KM)					Učešće (%)	Index
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.		
1.	EU	-3.643,12	-2.937,82	-3.277,38	-3.192,21	-3.188,65	47,43	99,89
2.	CEFTA	-320,87	-343,52	-504,84	-622,83	-663,71	9,87	106,56
3.	EFTA	9,48	58,61	78,07	53,30	73,94	-1,10	138,71
4.	UoST*	-266,63	-318,60	-347,81	-290,07	-285,90	4,25	98,56
5.	Ostatak svijeta	-3.173,55	-3.248,36	-3.465,57	-2.812,80	-2.658,38	39,54	94,51
Ukupno		-7.394,70	-6.789,69	-7.517,53	-6.864,60	-6.722,71	100,00	97,93

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Zemlje Ugovora o slobodnoj trgovini (Turska)

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, u robnoj razmjeni sa EU zabilježen je rast izvoza (4,37%), rast uvoza (2,89%), te pad deficita (0,11%).

U istom periodu, u robnoj razmjeni sa zemljama članicama CEFTA-e, zabilježen je rast izvoza (4,45%), rast uvoza (5,12%), te rast deficita (6,56%).

Robnu razmjenu sa Turskom u 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, karakteriše rast izvoza (13,09%), rast uvoza (6,55%), te pad deficita (1,44%).

Za EFTA-u, kao jedinu grupaciju zemalja sa kojom Bosna i Hercegovina ostvaruje suficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni, možemo istaknuti da je u posmatranoj 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, ostvaren rast izvoza (14,50%), rast uvoza (2,31%), te rast suficita od 38,71%.

Robna razmjena sa „Ostatkom svijeta“ je zabilježila rast izvoza (2,72%), pad uvoza (3,88%), te pad deficita (5,49%).

Pokrivenost uvoza izvozom BiH sa zemljama članicama EU, u 2016. godini iznosila je 67,87%, sa zemljama članicama CEFTA-e 67,74%, sa Turskom 58,38%, te sa „Ostatkom svijeta“ 20,97%. Najveću pokrivenost uvoza izvozom BiH je ostvarila sa potpisnicama EFTA-e od 168,27%.

5. ROBNA RAZMJENA SA ZEMLJAMA EVROPSKE UNIJE

Tabela 12. - Usporedni pregled robne razmjene BiH sa EU

Mil.KM

OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Prosjek	Index
IZVOZ	5.717,56	6.172,18	6.266,55	6.452,62	6.734,46	6.268,68	104,37
UVOZ	9.360,67	9.110,00	9.543,93	9.644,83	9.923,12	9.516,51	102,89
OBIM	15.078,23	15.282,18	15.810,49	16.097,46	16.657,58	15.785,19	103,48
DEFICIT/SUFICIT	-3.643,12	-2.937,82	-3.277,38	-3.192,21	-3.188,65	-3.247,84	99,89
POKRIVENOST (%)	61,08	67,75	65,66	66,90	67,87	-	-

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, ukupan **izvoz** BiH u EU iznosio je 6,73 milijarde KM, što je za 281,84 miliona KM više u odnosu na 2015. godinu i predstavlja rast od 4,37%.

U ukupnom izvozu u EU najveće učešće imaju Njemačka (21,97%), Italija (16,80%), Hrvatska (14,63%), Slovenija (11,99%), te Austrija (10,85%) (**Prilog 1.**).

U 2016. godini, vrijednost **uvoza** iz EU iznosila je 9,92 milijarde KM, što je za 278,28 miliona KM više u odnosu na 2015. godinu i predstavlja rast od 2,89%.

Najveće učešće u ukupnom uvozu iz EU ima Njemačka (19,95%), zatim Italija (19,01%), te Hrvatska (16,18%) (**Prilog 2.**).

U posmatranoj 2016. godini, vrijednost **deficita** sa zemljama EU iznosila je 3,19 milijardi KM, gdje je deficit smanjen za 3,56 miliona KM ili za 0,11% u odnosu na 2015. godinu.

Najveće učešće u deficitu u BiH razmjeni sa EU bilježe Italija (23,68%), Hrvatska (19,45%), Njemačka (15,70%), te Poljska (11,73%) (**Prilog 3.**).

Pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u 2016. godini iznosila je 67,87%.

U posmatranoj 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, zabilježen je rast izvoza u EU od 4,37%, rast uvoza iz EU od 2,89%, što je rezultiralo padom trgovinskog deficita sa EU od 0,11% , s obzirom da je rast izvoza bio veći od rasta uvoza.

5.1 Robna razmjena sa EU po TB

Tabela 13. - Struktura BiH izvoza u EU po TB

Mil.KM

RB	TB	OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Učešće 2016.(%)	Index
1.	9401	Sjedala (osim onih iz tarifnog broja 9402);	500,72	558,75	567,78	561,16	598,40	8,89	106,64
2.	6403	Obuća sa vanjskim đonovima od gume, plastične mase, kože ili umjetne kože;	250,83	298,22	332,95	303,18	310,40	4,61	102,38

3.	9403	Ostali namještaj i njegovi dijelovi;	170,55	192,60	195,96	218,72	259,81	3,86	118,79
4.	8708	Dijelovi i pribor motornih vozila iz tarifnih brojeva 8701 do 8705;	151,93	192,60	238,54	243,35	243,46	3,62	100,05
5.	7601	Aluminij u sirovim oblicima;	449,69	389,91	354,48	313,37	232,95	3,46	74,34
Ukupno (1-5)			1.523,73	1.632,09	1.689,70	1.639,79	1.645,03	24,43	100,32
Ostalo			4.193,83	4.540,10	4.576,85	4.812,83	5.089,43	75,57	105,75
UKUPNO			5.717,56	6.172,18	6.266,55	6.452,62	6.734,46	100,00	104,37

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Navedene grupe proizvoda koje BiH izvozi u EU imaju učešće od 24,43% u ukupnom BH izvozu u EU u 2016. godini i sve su industrijski proizvodi.

Sjedala (TB 9401) imaju najveće učešće u ukupnom izvozu u EU u posmatranoj 2016. godini i to od 8,89% i bilježe rast izvoza od 6,64%, u odnosu na 2015. godinu. Obuća (TB 6403) učestvuje sa 4,61% u ukupnom izvozu u EU u 2016. godini i bilježi rast izvoza od 2,38% u odnosu na prethodnu godinu.

U posmatranoj godini, zabilježen je značajan rast izvoza u EU ostalog namještaja i njegovih dijelova (TB 9403) od 18,79%. U 2015. godini, vrijednost izvoza ostalog namještaja i njegovih dijelova bila je 218,72 miliona KM, dok se u 2016. godini vrijednost izvoza povećala na 259,81 milion KM. Ostali namještaj i njegovi dijelovi učestvuje sa 3,86% u ukupnom izvozu u EU u 2016. godini.

Rast izvoza je ostvaren i kod izvoza dijelova i pribora motornih vozila (TB 8708) od 0,05%, sa vrijednošću izvoza od 243,46 miliona KM u 2016. godini.

Izvoz aluminija u sirovim oblicima (TB 7601) je ostvario pad od 25,66%, jer je vrijednost izvoza u 2015. godini bila 313,37 miliona KM, da bi naredne godine pala na 232,95 miliona KM.

Tabela 14. - Struktura BiH uvoza iz EU po TB

Mil.KM

RB	TB	OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Učešće 2016.(%)	Index
1.	2710	Naftna ulja - osim sirovih;	1.017,84	949,46	877,37	739,56	715,27	7,21	96,71
2.	8703	Osobni automobili i druga motorna vozila;	452,47	458,75	496,06	512,15	557,19	5,62	108,79
3.	3004	Lijekovi za terapijsku ili profilaktičnu upotrebu;	318,53	312,90	328,77	343,84	346,96	3,50	100,91
4.	4107	Goveđe kože (uključujući bivolje), osim kože iz tarifnog broja 4114;	107,79	135,48	172,36	185,59	195,71	1,97	105,45
5.	0201	Goveđe meso, svježe ili rashlađeno;	41,29	77,17	114,56	146,90	149,57	1,51	101,82
Ukupno (1-5)			1.937,92	1.933,76	1.989,12	1.928,04	1.964,70	19,80	101,90

Ostalo	7.422,75	7.176,24	7.554,82	7.716,79	7.958,42	80,20	103,13
UKUPNO	9.360,67	9.110,00	9.543,93	9.644,83	9.923,12	100,00	102,89

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Navedene grupe proizvoda koje BiH uvozi iz EU imaju učešće od 19,80% u ukupnom BH uvozu iz EU u 2016. godini.

Najveće učešće u ukupnom uvozu iz EU u 2016. godini imaju naftna ulja, osim sirovih (TB 2710) od 7,21%, s tim da je uvoz naftnih ulja manji za 3,29% u odnosu na prethodnu godinu.

U posmatranoj 2016. godini, zabilježen je rast uvoza: osobnih automobila (TB 8703) za 8,79%, čije je učešće u ukupnom BH uvozu iz EU od 5,62%; rast uvoza lijekova za terapijsku ili profilaktičnu upotrebu (TB 3004) za 0,91%, čije je učešće u ukupnom BH uvozu iz EU od 3,50%; rast uvoza govedih koža (TB 4107) za 5,45%, čije je učešće u ukupnom BH uvozu iz EU od 1,97%; te rast uvoza goveđeg mesa (TB 0201) za 1,82%, čije je učešće u ukupnom BH uvozu iz EU od 1,51%.

5.2 Robna razmjena sa Hrvatskom

Tabela 15. - Robna razmjena BiH sa Hrvatskom po vrstama proizvoda Mil.KM

God.	Vrsta proizvoda	IZVOZ	INDEX izvoz	UVOZ	INDEX uvoz	OBIM	DEFICIT/SUFICIT	INDEX deficit	POKRIVENOST (%)
2012.	Ind.	951,47	-	1.516,55	-	2.468,02	-565,08	-	62,74
	Polj.	213,53	-	686,01	-	899,54	-472,49	-	31,13
	Ukupno	1.165,00	-	2.202,56	-	3.367,56	-1037,56	-	52,89
2013.	Ind.	1.022,78	107,49	1.411,56	93,08	2.434,35	-388,78	68,80	72,46
	Polj.	171,85	80,48	544,82	79,42	716,67	-372,97	78,94	31,54
	Ukupno	1.194,64	102,54	1.956,38	88,82	3.151,02	-761,74	73,42	61,06
2014.	Ind.	852,60	83,36	1.391,17	98,56	2.243,77	-538,57	138,53	61,29
	Polj.	102,45	59,61	460,52	84,53	562,97	-358,08	96,01	22,25
	Ukupno	955,05	79,94	1.851,69	94,65	2.806,74	-896,65	117,71	51,58
2015.	Ind.	833,29	97,74	1.209,17	86,92	2.042,47	-375,88	69,79	68,91
	Polj.	91,87	89,68	463,89	100,73	555,77	-372,02	103,89	19,80
	Ukupno	925,17	96,87	1.673,07	90,35	2.598,23	-747,90	83,41	55,30
2016.	Ind.	885,99	106,32	1.156,52	95,65	2.042,51	-270,52	71,97	76,61
	Polj.	99,37	108,16	449,01	96,79	548,37	-349,64	93,98	22,13
	Ukupno	985,36	106,51	1.605,52	95,96	2.590,88	-620,16	82,92	61,37

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Poljoprivredni proizvodi su razvrstani po CN klasifikaciji (1-24)

Bosna i Hercegovina je u 2016. godini u Hrvatsku izvezla robe u vrijednosti od 985,36 miliona KM, što je za 6,51% više u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz iz Hrvatske, u posmatranoj 2016. godini, iznosio je 1,60 milijardi KM i manji je za 4,04% u odnosu na

uvoz u prethodnoj godini. Vanjskotrgovinski deficit u robnoj razmjeni sa Hrvatskom manji je za 17,08%, u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 620,16 miliona KM. Pokrivenost uvoza izvozom sa Hrvatskom u 2016. godini iznosila je 61,37%.

Izvoz u Hrvatsku u 2016. godini učestvuje sa 14,63% u ukupnom BH izvozu, dok uvoz iz Hrvatske učestvuje sa 16,18% u ukupnom BH uvozu.

U posmatranoj 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je rast izvoza industrijskih proizvoda u Hrvatsku (6,32%), pad uvoza industrijskih proizvoda (4,35%), te značajan pad deficita u razmjeni industrijskih proizvoda (28,03%).

U razmjeni poljoprivrednim proizvodima zabilježen je rast izvoza (8,16%), pad uvoza (3,21%), te pad trgovinskog deficita (6,02%).

Poljoprivredni proizvodi koji su se najviše **izvozili** u Hrvatsku u 2016. godini su: kruh i razni pekarski proizvodi (TB 1905) u vrijednosti od 21,10 miliona KM; vode, uključujući mineralne i gazirane vode sa dodatim šećerom (TB 2202) u vrijednosti od 16,26 miliona KM, te šećer od šećerne trske ili šećerne repe (TB 1701) u vrijednosti od 6,70 miliona KM.

Industrijski proizvodi koji su se najviše **izvozili** u Hrvatsku u 2016. godini su: električna energija (TB 2716) u vrijednosti od 167,60 miliona KM; drvo obrađeno po dužini piljenjem, glodanjem ili rezanjem, debljine veće od 6 mm (TB 4407) u vrijednosti od 50,74 miliona KM; naftna ulja i ulja dobivena od bitumenskih minerala, osim sirovih (TB 2710) u vrijednosti od 42,40 miliona KM; te sjedala osim onih iz tarifnog broja 9402 (TB 9401) u vrijednosti od 42,00 miliona KM.

Poljoprivredni proizvodi koji su se najviše **uvezili** iz Hrvatske u 2016. godini su: pivo dobiveno od slada (TB 2203) u vrijednosti od 56,30 miliona KM; čokolada i ostali prehrambeni proizvodi koji sadrže kakao (TB 1806) u vrijednosti od 30,49 miliona KM; preparati koji se koriste za prehranu životinja (TB 2309) u vrijednosti od 27,88 miliona KM; vode mineralne i gazirane vode sa dodatim šećerom (TB 2202) u vrijednosti od 27,81 milion KM; te prehrambeni proizvodi koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu (TB 2106) u vrijednosti od 22,54 miliona KM.

Od **industrijskih proizvoda** iz Hrvatske su se najviše uvozila: naftna ulja, osim sirovih (TB 2710) u vrijednosti od 395,88 miliona KM; portland-cement, aluminatni cement, cement troske, supersulfatni cement i slični hidraulični cementi, uključujući obojene ili u obliku klinkera (TB 2523) u vrijednosti od 56,32 miliona KM; lijekovi za terapijsku ili profilaktičnu upotrebu (TB 3004) u vrijednosti od 42,60 miliona KM; električna energija (TB 2716) u vrijednosti od 36,57 miliona KM; te naftni plinovi i ostali plinoviti ugljenvodonici (TB 2711) u vrijednosti od 33,04 miliona KM.

6. ROBNA RAZMJENA SA POTPISNICAMA SPORAZUMA CEFTA-e

Tabela 16. - Uporedni pregled robne razmjene BiH sa CEFTA-om

Mil. KM

OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Prosjek	Index
IZVOZ	1.318,07	1.335,73	1.358,24	1.334,26	1.393,61	1.347,98	104,45
UVOZ	1.638,95	1.679,26	1.863,08	1.957,09	2.057,33	1.839,14	105,12
OBIM	2.957,02	3.014,99	3.221,32	3.291,36	3.450,94	3.187,13	104,85
DEFICIT/SUFICIT	-320,87	-343,52	-504,84	-622,83	-663,71	-491,16	106,56
POKRIVENOST	80,42%	79,54%	72,90%	68,18%	67,74%		

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, ukupan **izvoz** BiH u CEFTA-u iznosio je 1,39 milijardi KM, što je za 59,35 miliona KM više u odnosu na prethodnu godinu i predstavlja rast od 4,45%.

U posmatranoj godini, vrijednost **uvoza** iz CEFTA-e iznosila je 2,06 milijardi KM, što je za 100,23 miliona KM više u odnosu na prethodnu godinu i predstavlja rast od 5,12%.

U 2016. Godini, vrijednost **deficita** sa zemljama CEFTA-e iznosila je 663,71 milion KM, gdje je deficit povećan u odnosu na prethodnu godinu za 6,56% (ili za 40,89 miliona KM).

Pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama CEFTA-e, u posmatranoj 2016. godini, iznosila je 67,74%.

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu 2015. godinu, zabilježen je rast izvoza u CEFTA-u od 4,45%, rast uvoza iz CEFTA-e od 5,12%, te rast trgovinskog deficita sa CEFTA-om od 6,56%.

6.1 Robna razmjena po zemljama – potpisnicama CEFTA-e

Tabela 17. - Robna razmjena po zemljama potpisnicama CEFTA-e

Potpisnica	2015. (Mil.KM)		2016. (Mil.KM)		Index
	IZVOZ	% Učešća	IZVOZ	% Učešća	
Albanija	41,96	3,15%	45,39	3,26%	108,17
Crna Gora	262,84	19,70%	240,70	17,27%	91,58
Kosovo*	141,27	10,59%	149,06	10,70%	105,51
Makedonija	114,59	8,59%	132,12	9,48%	115,30
Moldavija	2,90	0,22%	3,48	0,25%	120,16
Srbija	770,70	57,76%	822,85	59,04%	106,77
Ukupno CEFTA	1.334,26	100,00%	1.393,61	100,00%	104,45
Potpisnica	UVOZ	% Učešća	UVOZ	% Učešća	Index
Albanija	10,74	0,55%	15,80	0,77%	147,13
Crna Gora	56,31	2,88%	50,48	2,45%	89,64
Kosovo*	11,48	0,59%	16,98	0,83%	147,88
Makedonija	147,18	7,52%	152,17	7,40%	103,39
Moldavija	2,95	0,15%	4,59	0,22%	155,51

Srbija	1.728,43	88,32%	1.817,31	88,33%	105,14
Ukupno CEFTA	1.957,09	100,00%	2.057,32	100,00%	105,12
Potpisnica	DEFICIT/SUFICIT	% Učešća	DEFICIT/SUFICIT	% Učešća	Index
Albanija	31,22	-5,01%	29,59	-4,46%	94,77
Crna Gora	206,53	-33,16%	190,23	-28,66%	92,11
Kosovo*	129,79	-20,84%	132,08	-19,90%	101,77
Makedonija	-32,58	5,23%	-20,04	3,02%	61,51
Moldavija	-0,05	0,01%	-1,11	0,17%	2056,31
Srbija	-957,74	153,77%	-994,46	149,83%	103,83
Ukupno CEFTA	-622,83	100,00%	-663,71	100,00%	106,56

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Po rezoluciji VSUN 1244

U 2016. godini, u ukupnom izvozu u zemlje CEFTA-e (1,39 milijardi KM), Srbija ostvaruje značajno učešće od 59,04% (822,85 miliona KM), a Crna Gora učestvuje sa 17,27% (240,70 miliona KM). Navedene zemlje zajedno učestvuju sa 76,32% u ukupnom BH izvozu u zemlje potpisnice CEFTA-e.

U posmatranoj godini, zabilježen je pad izvoza u Crnu Goru (8,42%), dok je rast izvoza zabilježen u Albaniju (8,17%), na Kosovo (5,51%), u Makedoniju (15,30%), Moldaviju (20,16%) i Srbiju (6,77%). U ukupnom uvozu iz zemalja CEFTA-e (2,06 milijardi KM), Srbija ostvaruje veoma značajno učešće od 88,33% (1,82 milijarde KM), Makedonija učestvuje sa 7,40% (152,17 miliona KM), a Crna Gora sa 2,45% (50,48 miliona KM). Navedene zemlje zajedno učestvuju sa 98,18% u ukupnom BH uvozu iz zemalja potpisnica CEFTA-e.

U 2016. godini u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je rast uvoza iz Albanije (47,13%), sa Kosova (47,88%), iz Makedonije (3,39%), Moldavije (55,51%), Srbije (5,14%), dok je pad uvoza zabilježen iz Crne Gore (10,36%). U posmatranoj 2016. Godini, BiH je ostvarila deficit u razmjeni sa Srbijom od 994,46 miliona KM, Makedonijom od 20,04 miliona KM, te Moldavijom od 1,11 miliona KM, dok sa ostalim zemljama članicama CEFTA-e BiH ostvaruje suficit, i to Crnom Gorom od 190,23 miliona KM, Kosovom 132,08 miliona KM i Albanijom 29,59 miliona KM.

6.2 Robna razmjena sa zemljama CEFTA-e po tarifnim brojevima (TB)

Tabela 18. - Struktura BiH izvoza u zemlje CEFTA-e po TB

Mil.KM

RB	TB	OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Učešće 2016.(%)	Index
1.	7214	Šipke od željeza ili nelegiranog čelika samo kovane, toplo valjane;	87,28	88,74	92,09	104,54	129,85	9,32	124,21
2.	2716	Električna energija;	63,05	171,22	166,89	122,19	111,87	8,03	91,55

3.	2704	Koks i polukoks od kamenog uglja, mrkog uglja ili treseta, aglomerirani ili ne;	45,97	48,56	84,14	98,61	98,78	7,09	100,17
4.	7213	Toplo valjana žica od željeza ili nelegiranog čelika;	79,67	78,37	97,92	105,38	93,24	6,69	88,48
5.	4407	Drvo obrađeno po dužini piljenjem, glodanjem ili rezanjem ili ljuštenjem;	70,39	65,74	60,17	62,94	73,70	5,29	117,10
Ukupno (1-5)			346,36	452,63	501,22	493,66	507,43	36,41	102,79
Ostalo			971,71	883,10	857,02	840,61	886,18	63,59	105,42
Ukupan izvoz u zemlje CEFTA-e			1.318,07	1.335,73	1.358,24	1.334,26	1.393,61	100,00	104,45

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, najveće učešće u ukupnom izvozu na tržište CEFTA-e imaju: šipke od željeza ili nelegiranog čelika (TB 7214) od 9,32%; električna energija (TB 2716) od 8,03%; te koks i polukoks od kamenog uglja, mrkog uglja ili treseta, aglomerirani ili ne (TB 2704) od 7,09%.

U posmatranoj 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je pad izvoza električne energije (TB 2716) od 8,45% (za 10,32 miliona KM) i toplo valjane žice od željeza ili nelegiranog čelika (TB 7213) od 11,52% (za 12,14 miliona KM), dok je rast izvoza zabilježen kod šipki od željeza ili nelegiranog čelika (TB 7214) od 24,21% (za 25,31 milion KM), koksa i polukoksa od kamenog uglja, mrkog uglja ili treseta (TB 2704) od 0,17% (za 0,17 miliona KM) i drveta obrađenog (TB 4407) od 17,10% (za 10,76 miliona KM).

Tabela 19. - Struktura BiH uvoza iz zemalja CEFTA-e po TB

Mil.KM

RB	TB	OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Učešće 2016.(%)	Index
1.	1512	Ulje od sjemena suncokreta, šafranike ili pamuka;	39,17	36,45	34,66	60,31	92,94	4,52	154,12
2.	1005	Kukuruz;	57,31	69,78	76,44	66,19	92,07	4,48	139,10
3.	2710	Naftna ulja, osim sirovih;	15,42	60,38	95,20	90,79	89,55	4,35	98,63
4.	1905	Kruh, peciva, kolači, keksi i ostali pekarski proizvodi;	61,95	65,97	70,32	66,54	69,24	3,37	104,06
5.	2716	Električna energija;	22,16	31,60	55,74	47,04	50,29	2,44	106,91
Ukupno (1-5)			196,01	264,18	332,36	330,86	394,08	19,16	119,11
Ostalo			1.442,94	1.415,08	1.530,72	1.626,23	1.663,24	80,84	102,28
Ukupan uvoz iz zemalja CEFTA-e			1.638,95	1.679,26	1.863,08	1.957,09	2.057,33	100,00	105,12

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, najveće učešće u ukupnom uvozu iz CEFTA-e imaju: ulje od sjemena suncokreta, šafranike ili pamuka (TB 1512) od 4,52%; kukuruz (TB 1005) od 4,48%; naftna ulja-osim sirovih (TB 2710) od 4,35%; te kruh, peciva, kolači, keksi i ostali pekarski proizvodi (TB 1905) od 3,37%.

U posmatranoj 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je značajan rast uvoza: ulja od sjemena suncokreta, šafranike ili pamuka (TB 1512) od 54,12%; kukuruza (TB 1005) od 39,10%; kruha, peciva, kolača, kekasa i ostalih pekarskih proizvoda (TB 1905) od 4,06%; te električne energije (TB 2716) od 6,91%.

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je pad uvoza nafnih ulja, osim sirovih (TB 2710) od 1,37%.

6.3 Robna razmjena sa Srbijom

Tabela 20. - Robna razmjena BiH sa Srbijom po vrstama proizvoda Mil.KM

God.	Vrsta proizvoda	IZVOZ	INDEX izvoz	UVOZ	INDEX uvoz	OBIM	DEFICIT/SUFICIT	INDEX deficit	POKRIVENOST (%)
2012.	Ind.	610,93	-	805,87	-	1.416,80	-194,94	-	75,81
	Polj.	99,05	-	625,66	-	724,72	-526,61	-	15,83
	Ukupno	709,99	-	1.431,53	-	2.141,52	-721,55	-	49,60
2013.	Ind.	657,62	107,64	839,01	104,11	1.496,63	-181,39	93,05	78,38
	Polj.	109,14	110,18	646,61	103,35	755,75	-537,47	102,06	16,88
	Ukupno	766,76	108,00	1.485,62	103,78	2.252,38	-718,86	99,63	51,61
2014.	Ind.	675,84	102,77	918,94	109,53	1.594,78	-243,10	134,02	73,55
	Polj.	124,85	114,40	710,58	109,89	835,43	-585,73	108,98	17,57
	Ukupno	800,69	104,43	1.629,52	109,69	2.430,21	-828,83	115,30	49,14
2015.	Ind.	644,11	95,30	952,61	103,66	1.596,72	-308,50	126,90	67,61
	Polj.	126,59	101,39	775,82	109,18	902,41	-649,23	110,84	16,32
	Ukupno	770,70	96,25	1.728,43	106,07	2.499,13	-957,74	115,55	44,59
2016.	Ind.	684,62	106,29	997,48	104,71	1.682,10	-312,86	101,41	68,63
	Polj.	138,23	109,20	819,83	105,67	958,06	-681,60	104,99	16,86
	Ukupno	822,85	106,77	1.817,31	105,14	2.640,15	-994,46	103,83	45,28

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Poljoprivredni proizvodi su razvrstani po CN klasifikaciji (1-24)

Bosna i Hercegovina je u 2016. godini u Srbiju izvezla robe u vrijednosti od 822,85 miliona KM, što je za 6,77% više u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz iz Srbije iznosio je 1,82 milijarde KM i veći je za 5,14% u odnosu na vrijednost uvoza prethodne godine. Vanjskotrgovinski deficit u robnoj razmjeni sa Srbijom iznosio je 994,46 miliona KM i

veći je za 3,83% u odnosu na prethodnu godinu. Pokrivenost uvoza izvozom sa Srbijom iznosila je 45,28%.

Izvoz u Srbiju u 2016. godini učestvuje sa 8,74% u ukupnom BH izvozu, dok uvoz iz Srbije učestvuje sa 11,26% u ukupnom BH uvozu.

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, došlo je do rasta izvoza industrijskih proizvoda od 6,29% i rasta izvoza poljoprivrednih proizvoda od 9,20%. Zabilježen je rast uvoza kod industrijskih proizvoda od 4,71% i rast uvoza poljoprivrednih proizvoda od 5,67%. Zabilježen je rast vanjskotrgovinskog deficita od 1,41% kod industrijskih proizvoda, te rast deficita od 4,99% kod poljoprivrednih proizvoda.

Poljoprivredni proizvodi koji su se najviše **izvozili** u Srbiju, u 2016. godini su: voće i orašasti plodovi (TB 0811) u vrijednosti od 24,95 miliona KM; čokolada i ostali prehrambeni proizvodi koji sadrže kakao (TB 1806) u vrijednosti od 16,00 miliona KM; ostali pripremljeni ili konzervirani proizvodi od mesa (TB 1602) u vrijednosti od 10,59 miliona KM; kruh i ostala peciva (TB 1905) u vrijednosti od 9,63 miliona KM; te mlijeko i pavlaka, nekoncentrirani i bez dodatog šećera (TB 0401) u vrijednosti od 9,13 miliona KM.

Industrijski proizvodi koji su se najviše **izvozili** u Srbiju u posmatranoj 2016. godini su: koks i polukoks od kamenog uglja (TB 2704) u vrijednosti od 93,99 miliona KM; električna energija (TB 2716) u vrijednosti od 92,71 milion KM; toplo valjana žica od željeza ili nelegiranog čelika (TB 7213) u vrijednosti od 48,48 miliona KM; šipke od željeza ili nelegiranog čelika (TB 7214) u vrijednosti od 47,26 miliona KM; te drvo obrađeno po dužini piljenjem, glodanjem, rezanjem ili ljuštenjem (TB 4407) u vrijednosti od 43,80 miliona KM.

Poljoprivredni proizvodi koji su se najviše **uvozili** iz Srbije u 2016. godini su: ulje od sjemena suncokreta, šafranike ili pamuka (TB 1512) u vrijednosti od 92,77 miliona KM; kukuruz (TB 1005) u vrijednosti od 92,07 miliona KM; kruh, peciva, kolači, keksi i ostali pekarski proizvodi (TB 1905) u vrijednosti od 59,74 miliona KM; pšenica i suražica (TB 1001) u vrijednosti od 47,00 miliona KM; te pivo dobiveno od slada (TB 2203) u vrijednosti od 45,78 miliona KM.

Od **industrijskih proizvoda** najviše su se **uvozili** iz Srbije: naftna ulja, osim sirovih (TB 2710) u vrijednosti od 89,55 miliona KM; električna energija (TB 2716) u vrijednosti od 38,38 miliona KM; cigare, cigarilosi i cigarete od duhana ili zamjena duhana (TB 2402) u vrijednosti od 35,53 miliona KM; toplo valjani pljosnati proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm ili veće (TB 7208) u vrijednosti od 26,16 miliona KM; te bakrene ploče, limovi i trake, debljine veće od 0,15 mm (TB 7409) u vrijednosti od 23,88 miliona KM.

7. ROBNA RAZMJENA SA POTPISNICAMA SPORAZUMA EFTA-e

Tabela 21. - Usporedni pregled robne razmjene BiH sa EFTA-om Mil.KM

OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Prosjek	Index
IZVOZ	100,30	146,66	172,01	159,16	182,24	152,07	114,50
UVOZ	90,83	88,05	93,94	105,85	108,30	97,39	102,31
OBIM	191,13	234,71	265,96	265,01	290,53	249,47	109,63
DEFICIT/SUFICIT	9,48	58,61	78,07	53,30	73,94	54,68	138,71
POKRIVENOST (%)	110,43	166,56	183,10	150,36	168,27	-	-

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, ukupan **izvoz** BiH u EFTA-u iznosio je 182,24 miliona KM, što je za 23,08 miliona KM više u odnosu na isti period 2015. godine i predstavlja rast od 14,50%.

U posmatranoj 2016. godini, vrijednost **uvoza** iz EFTA-e iznosila je 108,30 miliona KM, što je za 2,44 miliona KM više u odnosu na 2015. godinu i predstavlja rast od 2,31%.

U 2016. godini, vrijednost **suficita** sa zemljama EFTA-e iznosila je 73,94 miliona KM, gdje je suficit povećan za 38,71% (ili za 20,63 miliona KM).

Pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EFTA-e u 2016. godini iznosila je 168,27%.

7.1. Robna razmjena po zemljama – potpisnicama EFTA-e

Tabela 22. - Robna razmjena po zemljama potpisnicama EFTA-e Mil.KM

POTPISNICA	2015.		2016.		INDEX
	IZVOZ	% učešća	IZVOZ	% učešća	
Island	0,04	0,02	0,08	0,05	218,95
Lihtenštajn	0,73	0,46	1,65	0,91	227,14
Norveška	16,04	10,08	17,58	9,64	109,57
Švicarska	142,35	89,44	162,93	89,40	114,45
Ukupno EFTA	159,16	100	182,24	100	114,50
POTPISNICA	UVOZ	% učešća	UVOZ	% učešća	INDEX
Island	1,02	0,96	1,34	1,24	131,39
Lihtenštajn	0,17	0,16	0,10	0,10	62,73
Norveška	9,47	8,95	12,58	11,61	132,75
Švicarska	95,19	89,93	94,28	87,06	99,04
Ukupno EFTA	105,85	100	108,30	100	102,31
POTPISNICA	DEFICIT/SUFICIT	% učešća	DEFICIT/SUFICIT	% učešća	INDEX
Island	-0,98	-1,84	-1,25	-1,70	128,00
Lihtenštajn	0,56	1,05	1,55	2,09	275,66
Norveška	6,57	12,32	5,00	6,76	76,12
Švicarska	47,16	88,47	68,65	92,84	145,58

Ukupno EFTA	53,30	100	73,94	100	138,71
--------------------	--------------	------------	--------------	------------	---------------

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, u ukupnom izvozu u zemlje EFTA-e (182,24 miliona KM), Švicarska ostvaruje najznačajnije učešće od 89,40% (162,93 miliona KM), a Norveška učestvuje sa 9,64% (17,58 miliona KM), te zajedno učestvuju sa 99,05% u ukupnom BH izvozu u zemlje potpisnice EFTA-e.

U posmatranoj 2016. godini, zabilježen je rast izvoza u sve zemlje članice EFTA-e: na Island od 118,95%; u Lihtenštajn od 127,14%; u Švicarsku od 14,45%, te u Norvešku od 9,57% u odnosu na prethodnu godinu.

U 2016. godini, u ukupnom uvozu iz zemalja EFTA-e (108,30 miliona KM), Švicarska ostvaruje veoma značajno učešće od 87,06% (94,28 miliona KM), a Norveška učestvuje sa 11,61% (12,58 miliona KM), te zajedno učestvuju sa 98,67% u ukupnom BH uvozu iz zemalja potpisnica EFTA-e.

U posmatranoj 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen je rast uvoza sa Islanda od 31,39%, iz Norveške od 32,75%, te pad uvoza iz Švicarske 0,96% i iz Lihtenštajna od 37,27%.

U 2016. godini, BiH je ostvarila suficit u razmjeni sa Švicarskom od 68,65 miliona KM, zatim sa Norveškom od 5,00 miliona KM, te sa Lihtenštajnom od 1,55 miliona KM, dok sa Islandom ostvaruje deficit od 1,25 miliona KM.

7.2. Robna razmjena sa zemljama EFTA-e po tarifnim brojevima (TB)

Tabela 23. - Struktura BiH izvoza u zemlje EFTA-e po TB

Mil.KM

RB	TB	OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Učešće (%)	Index
1.	2716	Električna energija;	15,10	53,73	65,35	33,91	40,68	22,32	119,94
2.	9403	Ostali namještaj i njegovi dijelovi;	9,23	8,51	10,96	14,78	15,23	8,36	103,06
3.	7308	Željezne ili čelične konstrukcije;	5,16	5,79	9,07	9,30	12,17	6,68	130,85
4.	7610	Aluminij u sirovim oblicima;	4,66	5,63	6,21	10,69	8,37	4,59	78,24
5.	3925	Građevinski proizvodi od plastičnih masa;	6,18	6,29	5,39	6,68	7,71	4,23	115,44
Ukupno (1-5)			40,33	79,95	96,99	75,37	84,16	46,18	111,66
Ostalo			59,97	66,71	75,02	83,79	98,08	53,82	117,05
Ukupan izvoz u zemlje EFTA-e			100,30	146,66	172,01	159,16	182,24	100,00	114,50

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, najveće učešće u ukupnom izvozu na tržište EFTA-e imaju sljedeći proizvodi: električna energija (TB 2716) od 22,32%; ostali namještaj i njegovi dijelovi (TB 9403) od 8,36%; te željezne ili čelične konstrukcije (TB 7308) od 6,68%.

U posmatranoj 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, od navedenih proizvoda, rast izvoza u EFTA-u zabilježen je kod: električne energije (TB 2716) od 19,94%, ostalog namještaja i njegovih dijelova (TB 9403) od 3,06%, željeznih ili čeličnih konstrukcija (TB 7308) od 30,85%, te građevinskih proizvoda od plastičnih masa (TB 3925) od 15,44%, dok je pad izvoza zabilježen kod aluminija u sirovim oblicima (TB 7610) od 21,76%.

Tabela 24. - Struktura BiH uvoza iz zemalja EFTA-e po TB Mil.KM

RB	TB	OPIS	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Učešće (%)	Index
1.	3004	Lijekovi;	17,04	14,69	11,69	13,68	17,86	16,49	130,58
2.	3002	Ljudska krv, životinjska krv pripremljena za terapijsku, profilaktičnu ili dijagnostičku upotrebu;	12,31	14,95	13,44	16,57	15,03	13,88	90,70
3.	3808	Insekticidi, rodenticidi, fungicidi, herbicidi, sredstva protiv klijanja;	2,94	3,38	3,49	3,77	4,42	4,08	117,27
4.	5209	Pamučne tkanine;	3,90	3,65	3,93	4,25	4,20	3,88	98,94
5.	7901	Cink u sirovim oblicima;	0,00	0,00	0,00	2,78	3,69	3,41	132,57
Ukupno (1-5)			36,19	36,67	32,55	41,04	45,20	41,74	110,12
Ostalo			54,64	51,38	61,39	64,81	63,10	58,26	97,36
Ukupan uvoz iz zemalja EFTA-e			90,83	88,05	93,94	105,85	108,30	100,00	102,31

Izvor: Agencija za statistiku BiH

U 2016. godini, najveće učešće u ukupnom uvozu iz zemalja EFTA-e imaju sljedeći proizvodi: lijekovi (TB 3004) od 16,49%; ljudska krv, životinjska krv pripremljena za terapijsku, profilaktičnu ili dijagnostičku upotrebu (TB 3002) od 13,88%; insekticidi, rodenticidi, fungicidi, herbicidi, sredstva protiv klijanja (TB 3808) od 4,08%; pamučne tkanine (TB 5209) od 3,88%; te cink u sirovim oblicima (TB 7901) od 3,41%.

U posmatranoj 2016. godini, najveći rast uvoza zabilježen je kod lijekova (TB 3004) od 30,58%, zatim insekticida, rodenticida, fungicida, herbicida, sredstava protiv klijanja (TB 3808) od 17,27%, te kod cinka u sirovim oblicima (TB 7901) od 32,57%.

U 2016. godini, pad uvoza iz EFTA-e je zabilježen kod ljudske krvi, životinjske krvi pripremljene za terapijsku, profilaktičnu ili dijagnostičku upotrebu (TB 3002) od 9,30% i pamučnih tkanina (TB 5209) od 1,06%.

8. ROBNA RAZMJENA BIH SA TURSKOM

Tabela 25. - Robna razmjena BiH sa **Turskom** po vrstama proizvoda

Mil.KM

God.	Opis	IZVOZ	INDEX izvoz	UVOZ	INDEX uvoz	OBIM	DEFICIT/SUFICIT	INDEX deficit	POKRIVENOST (%)
2012.	Ind.	177,04	-	390,88	-	567,92	-213,84	-	45,29
	Polj.	5,83	-	58,63	-	64,46	-52,80	-	9,95
	Ukupno	182,87	-	449,51	-	632,38	-266,63	-	40,68
2013.	Ind.	126,48	71,44	433,06	110,79	559,54	-306,59	143,37	29,21
	Polj.	48,21	826,61	60,22	102,71	108,43	-12,01	22,75	80,06
	Ukupno	174,69	95,52	493,28	109,74	667,97	-318,60	119,49	35,41
2014.	Ind.	120,03	94,90	521,54	120,43	641,57	-401,51	130,96	23,01
	Polj.	114,37	237,23	60,66	100,74	175,03	53,70	-447,12	188,52
	Ukupno	234,39	134,18	582,20	118,03	816,60	-347,81	109,17	40,26
2015.	Ind.	125,45	104,52	586,53	112,46	711,98	-461,08	114,84	21,39
	Polj.	229,18	200,39	58,17	95,89	287,35	171,01	318,45	393,99
	Ukupno	354,63	151,30	644,70	110,73	999,33	-290,07	83,40	55,01
2016.	Ind.	105,88	84,40	627,27	106,95	733,15	-521,39	113,08	16,88
	Polj.	295,17	128,79	59,67	102,58	354,84	235,50	137,71	494,66
	Ukupno	401,05	113,09	686,94	106,55	1.087,99	-285,90	98,56	58,38

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Poljoprivredni proizvodi su razvrstani po CN klasifikaciji (1-24)

Bosna i Hercegovina je u 2016. godini u Tursku izvezla robe u vrijednosti od 401,05 miliona KM, što je za 13,09% više u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz iz Turske, u posmatranoj 2016. godini, iznosio je 686,94 miliona KM i veći je za 6,55% u odnosu na vrijednost uvoza u prethodnoj godini. Vanjskotrgovinski deficit u robnoj razmjeni sa Turskom iznosio je 285,90 miliona KM i manji je za 1,44% u odnosu na prethodnu godinu. Pokrivenost uvoza izvozom sa Turskom u 2016. godini iznosila je 58,38%.

Izvoz u Tursku u 2016. godini učestvuje sa 4,26% u ukupnom BH izvozu, a uvoz iz Turske učestvuje, također, sa 4,26% u ukupnom BH uvozu.

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, došlo je do pada izvoza industrijskih proizvoda (15,60%), rasta uvoza industrijskih proizvoda (6,95%), te rasta deficita u razmjeni industrijskim proizvodima (13,08%).

U posmatranoj 2016. godini, došlo je do rasta izvoza poljoprivrednih proizvoda u Tursku od 28,79%, te rasta uvoza poljoprivrednih proizvoda iz Turske za 2,58%. Bosna i Hercegovina zabilježila je rast suficita u razmjeni poljoprivrednim proizvodima sa Turskom od 37,71%.

Poljoprivredni proizvodi koji su se najviše **izvozili** u Tursku u 2016. godini su: ulje od sjemena suncokreta, šafranike ili pamuka, hemijski nemodificirani (TB 1512) u vrijednosti od 121,72 miliona KM; goveđe meso, svježe ili rashlađeno (TB 0201) u vrijednosti od 49,65 miliona KM; pšenica i suražica (TB 1001) u vrijednosti od 32,10 miliona KM; brašno od pšenice ili suražice (TB 1101) u vrijednosti od 31,14 miliona KM; ostali šećeri, laktoza, maltoza, glukoza i fruktoza (TB 1702) u vrijednosti od 16,77 miliona KM.

Industrijski proizvodi koji su se najviše **izvozili** u Tursku u posmatranoj 2016. godini su: sjedala, osim onih iz tarifnog broja 9402 (TB 9401) u vrijednosti od 27,44 miliona KM; otpaci i lomljevina od željeza ili čelika (TB 7204) u vrijednosti od 11,81 milion KM; kraft-papir i karton nepremazani, osim onih iz tarifnih brojeva 4802 i 4803 (TB 4804) u vrijednosti od 9,82 miliona KM; sporogoreći štapini, detonirajući štapini, upaljači, električni detonatori (TB 3603) u vrijednosti od 7,74 miliona KM; te ostali proizvodi od kože ili od umjetne kože (TB 4205) u vrijednosti od 5,96 miliona KM.

Poljoprivredni proizvodi koji su se najviše **uvozili** iz Turske u 2016. godini su: agrumi, svježi ili suhi (TB 0805) u vrijednosti od 8,95 miliona KM; kruh, peciva, kolači, keksi i ostali pekarski proizvodi (TB 1905) u vrijednosti od 6,08 miliona KM; proizvodi od šećera bez kaka (TB 1704) u vrijednosti od 5,07 miliona KM; paradajz, svjež ili rashlađen (TB 0702) u vrijednosti od 4,74 miliona KM; te čokolada i ostali prehrambeni proizvodi koji sadrže kakao (TB 1806) u vrijednosti od 4,60 miliona KM.

Industrijski proizvodi koji su se najviše **uvozili** iz Turske u posmatranoj 2016. godini su: T-majice, majice bez rukava i ostale potkošulje (TB 6109) u vrijednosti od 17,33 miliona KM; lijekovi (TB 3004) u vrijednosti od 16,20 miliona KM; monofilamenti bilo koje dimenzije poprečnog presjeka većeg od 1 mm (TB 3916) u vrijednosti od 16,17 miliona KM; željezničke lokomotive (TB 8601) u vrijednosti od 15,88 miliona KM; te tekstilni materijali (TB 5903) u vrijednosti od 13,70 miliona KM.

9. ROBNA RAZMJENA BIH U SEKTORU POLJOPRIVREDE

Tokom 2016. godine u poljoprivrednom sektoru u Bosni i Hercegovini sprovedene su aktivnosti na realizaciji ključnih prioriteta za napredak u kontekstu evropskih integracija i provođenja reformi, međunarodnu saradnju, usvajanje i implementaciju strateških dokumenata, poboljšanje i unapređenje politike podsticaja, provođenje procesa usklađivanja domaćih propisa sa regulativom Evropske unije, implementacije harmoniziranih propisa, razvoj poljoprivredne politike i politike razvoja ruralnih sredina.

Godinu dana nakon što je i zvanično stupio na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, završeni su i pregovori i adaptiran je Privremeni sporazum, što je bio jedan od prioriteta ali i obaveza BiH na putu ka pridruživanju Evropskoj uniji. Dodatni

protokol uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je parafiran 18. jula u Sarajevu i potpisan u Briselu 15. decembra 2016. godine.

Prioritetne aktivnosti na kojima se u sektoru poljoprivrede intenzivno radilo svakako su one vezane za osiguranje nesmetanog nastavka izvoza poljoprivrednih roba, a posebno mlijeka i mliječnih proizvoda, goveđeg mesa, voća i povrća. Pozitivnom ocjenom Akcionog plana za izvoz mlijeka i mliječnih proizvoda na tržište EU proširena je lista izvoznika na tržište Evropske unije na osam mljekara. S obzirom da se trgovinska saradnja između BiH i Turske pokazala obostrano korisnom, Vijeće ministara Republike Turske je produžilo trajanje Odluke o uvozu svježeg, ohlađenog i smrznutog goveđeg mesa i za 2016. godinu izvozom oko šest hiljada tona.

Potpisivanjem Protokola za osiguranje fitosanitarnih zahtjeva između Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine i Federalne službe za veterinarski i fitosanitarni nadzor Ruske Federacije ispunjeni su svi uslovi za stavljanje van snage privremeno uvedene zabrane uvoza proizvoda biljnog porijekla visokog fitosanitarnog rizika iz Bosne i Hercegovine u Rusku Federaciju. Na ovaj način je omogućen nastavak izvoza voća i povrća u Rusiju i u narednoj godini.

Nakon i formalnog stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom, u 2016. godini održan je prvi sastanak Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine. Na sastanku su razmatrane aktivnosti na usklađivanju propisa i razvoju institucionalnih kapaciteta u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, ribarstva, fitosanitarne politike, sigurnosti hrane i veterinarstva. Konstatovano je da u oblasti poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja nije ostvaren očekivani napredak kada je riječ o ključnim prioritetima. Naime, iako su realizirane brojne aktivnosti, ipak nije izrađen Nacrt strateškog plana ruralnog razvoja BiH, niti je revidiran plan za harmonizaciju poljoprivrede, hrane i ruralnog razvoja, nisu usvojeni zakoni o vinu i organskoj proizvodnji. Kada je riječ o legislativi iz oblasti bezbjednosti hrane, iako su izrađeni i usklađeni tekstovi Nacrta Zakona o hrani, Nacrt Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini i Nacrt Zakona o izmjenama Zakona o poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH, usljed nedostavljanja mišljenja pojedinih nadležnih institucija, isti nisu mogli biti upućeni u proceduru razmatranja i usvajanja. Također, nije postignut dogovor o uspostavljanju IPARD implementacijske strukture i zakonskog okvira za sprovođenje poljoprivrednog popisa.

U oblasti veterinarstva usvojeni su dodatni podzakonski akti o kontroli, prevenciji i iskorjenjivanju prenosivih životinjskih bolesti. Kao redovne aktivnosti, sprovedene su mjere za kontrolu životinja, između ostalog i onih za otkrivanje bruceloze i tuberkuloze goveda, te cijepljenje protiv bruceloze i bjesnila. BiH je uspješno završila petogodišnji program kontrole i iskorjenjivanja bjesnila, tako da u posljednje dvije godine nema pojave bjesnila na teritoriju BiH. Dodatno su realizirane aktivnosti jačanja laboratorijskih kapaciteta i plan praćenja rezidua. Kapaciteti laboratorija su poboljšani u pogledu opreme, a povećan je i broj akreditovanih laboratorijskih metoda za dijagnostificiranje bolesti životinja. Plan monitoringa rezidua se sprovodi u kontinuitetu.

Podzakonski akti, koji su početkom godine usvojeni u dijelu fitosanitarne oblasti, doveli su do poboljšanja registracije proizvoda za zaštitu bilja. Kontinuirano se vrši registracija odgovarajućih proizvođača, uvoznika, izvoznika i distributera u jedinstvenom

fitosanitarnom registru. Rad službenih dijagnostičkih laboratorija i kontrola na graničnim prelazima sproveden je, uglavnom, u skladu sa *acquis*-em EU.

Kada je riječ o oblasti bezbjednosti hrane postignut je napredak u realizaciji preporuka Akcionog plana za proizvodnju i preradu mlijeka i mliječnih proizvoda i izvoz na EU tržište. Također, kontinuirano se sprovodi i plan praćenja (monitoringa) bezbjednosti hrane. Usvojeni su provedbeni propisi za jačanje sistema za procjenu rizika i za usklađivanje i održavanje baza podataka o bezbjednosti hrane. BiH je i u 2016. godini nastavila sa učešćem u sistemu brzog upozoravanja EK za hranu i hranu za životinje uz sprovođenje inspekcije i izvještavanje komisije o rezultatima. Povećan je broj akreditovanih laboratorija za dijagnostiku, čime su poboljšane osnove za službene kontrole hrane i hrane za životinje. Međutim, centralna baza podataka za službeni sistem za kontrolu hrane i hrane za životinje nije u potpunosti funkcionalna. Intenzivirano je sprovođenje propisa o genetski modificiranim organizmima pri čemu je u 2016. godini izdato 16 rješenja kojima se odobrava i stavlja genetski modificirana hrana na tržište BiH. Registar genetski modificirane hrane i hrane za životinje je u potpunosti funkcionalan, poštuju se principi kontrole i transparentnosti i pravilno praćenje i označavanje tih proizvoda.

Iako su tokom 2016. godine realizirane brojne obaveze i aktivnosti, te ostvaren određen napredak u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike, i u predstojećem periodu Bosna i Hercegovina bi posebno trebala da:

- izradi cjelovit Strateški plan ruralnog razvoja i uspostavi potrebne strukture za korišćenje sredstava kroz Instrument za predpristupnu pomoć za poljoprivredu i ruralni razvoj,
- uskladi sistem službenih veterinarskih i fitosanitarnih kontrola sa evropskim standardima,
- osnaži administrativne kapacitete posebno u pogledu inspeksijskih službi i laboratorija.

Tabela 26. - Uporedni pregled BiH razmjene **poljoprivrednim proizvodima** po regionima

Region	2015. (u Mil.KM)				2016. (u Mil.KM)					
	IZVOZ	Učešće	UVOZ	Učešće	IZVOZ	Učešće	Index	UVOZ	Učešće	Index
EU	246,30	30,12	1.587,05	54,90	265,44	28,41	107,77	1.547,31	52,45	97,50
CEFTA	283,24	34,64	855,47	29,59	306,46	32,80	108,20	903,80	30,64	105,65
EFTA	7,74	0,95	3,96	0,14	10,73	1,15	138,66	4,81	0,16	121,57
Uost*	229,18	28,03	58,17	2,01	295,17	31,59	128,79	59,67	2,02	102,58
Ostatak svijeta	51,17	6,26	386,33	13,36	56,61	6,06	110,61	434,37	14,72	112,44
UKUPNO	817,63	100,00	2.890,97	100,00	934,41	100,00	114,28	2.949,96	100,00	102,04

Izvor: Agencija za statistiku BiH

* Zemlje ugovora o slobodnoj trgovini (Turska)

** Poljoprivredni proizvodi su razvrstani po CN klasifikaciji (1-24)

U 2016. godini, izvoz poljoprivrednih proizvoda iznosio je 934,41 milion KM, uvoz poljoprivrednih proizvoda bio je 2,95 milijardi KM, te je zabilježen deficit u razmjeni poljoprivrednim proizvodima od 2,01 milijardu KM.

U posmatranoj 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, izvoz poljoprivrednih proizvoda je povećan za 14,28%, dok je uvoz povećan za 2,04%, što je dovelo do pada deficita od 2,79%.

Pokrivenost uvoza izvozom BiH u razmjeni poljoprivrednim proizvodima iznosila je 31,68%.

Posmatrano po regijama, u 2016. godini je izvoz poljoprivrednih proizvoda u EU povećan za 7,77%, uvoz poljoprivrednih proizvoda iz EU smanjen za 2,50%, te je zabilježen pad deficita u razmjeni poljoprivrednih proizvoda sa EU od 4,39%. U posmatranoj 2016. godini, izvoz poljoprivrednih proizvoda u EU učestvuje sa 28,41% u ukupnom BH izvozu poljoprivrednih proizvoda, a uvoz poljoprivrednih proizvoda iz EU učestvuje sa 52,45% u ukupnom BH uvozu poljoprivrednih proizvoda. U razmjeni poljoprivrednim proizvodima sa EU pokrivenost uvoza izvozom u 2016. godini iznosila je 17,15%.

U robnoj razmjeni sa zemljama CEFTA-e u 2016. godini, zabilježen je rast izvoza poljoprivrednih proizvoda za 8,20%, zatim rast uvoza za 5,65%, te rast deficita od 4,39%. U posmatranoj 2016. godini, izvoz poljoprivrednih proizvoda u CEFTA-u učestvuje sa 32,80% u ukupnom BH izvozu poljoprivrednih proizvoda, a uvoz poljoprivrednih proizvoda iz CEFTA-e učestvuje sa 30,64% u ukupnom BH uvozu poljoprivrednih proizvoda. U razmjeni poljoprivrednim proizvodima sa CEFTA-om pokrivenost uvoza izvozom u 2016. godini iznosila je 33,91%.

Izvoz poljoprivrednih proizvoda u zemlje EFTA-e u 2016. godini povećan je za 38,66%, dok je uvoz poljoprivrednih proizvoda iz EFTA-e povećan za 21,57%. Bosna i Hercegovina sa zemljama EFTA-e je, u posmatranoj 2016. godini, ostvarila suficit u robnoj razmjeni poljoprivrednim proizvodima u vrijednosti od 5,92 miliona KM, te rast suficita od 56,57%. U razmjeni poljoprivrednim proizvodima sa EFTA-om pokrivenost uvoza izvozom, u posmatranoj 2016. godini, iznosila je 222,93%.

U 2016. godini, u odnosu na prethodnu 2015. godinu, došlo je do rasta izvoza poljoprivrednih proizvoda u Tursku (UoST) od 28,79% i rasta uvoza poljoprivrednih proizvoda iz Turske od 2,58%, što je dovelo do značajnog rasta suficita u razmjeni poljoprivrednim proizvodima sa Turskom od 37,71%.

Bosna i Hercegovina je u razmjeni poljoprivrednim proizvodima najveću pokrivenost uvoza izvozom imala sa Turskom od 494,66%.

STATISTIČKI DODATAK

Prilog 1

Izvoz BiH po zemljama EU za 2015. i 2016. godinu

Mil.KM

R. br.	DRŽAVA	2015.		2016.		INDEX
		Vrijednost	% učešća	Vrijednost	% učešća	
1.	AUSTRIJA	743,06	11,52%	730,59	10,85%	98,32
2.	BELGIJA	43,14	0,67%	48,61	0,72%	112,70
3.	BUGARSKA	59,36	0,92%	88,55	1,31%	149,18
4.	ČEŠKA	131,41	2,04%	142,78	2,12%	108,65
5.	CIPAR	1,68	0,03%	2,34	0,03%	139,06
6.	DANSKA	14,21	0,22%	14,46	0,21%	101,73
7.	ESTONIJA	4,57	0,07%	4,95	0,07%	108,22
8.	FINSKA	0,73	0,01%	1,77	0,03%	241,85
9.	FRANCUSKA	118,35	1,83%	158,85	2,36%	134,23
10.	GRČKA	16,67	0,26%	11,35	0,17%	68,04
11.	HRVATSKA	925,17	14,34%	985,36	14,63%	106,51
12.	IRSKA	0,94	0,01%	0,22	0,00%	23,07
13.	ITALIJA	1.214,93	18,83%	1.131,10	16,80%	93,10
14.	LATVIJA (LETONIJA)	0,58	0,01%	1,18	0,02%	204,90
15.	LITVANIJA	1,08	0,02%	1,95	0,03%	181,31
16.	LUKSEMBURG	55,96	0,87%	62,48	0,93%	111,66
17.	MAĐARSKA	188,74	2,93%	194,58	2,89%	103,09
18.	MALTA	0,18	0,00%	0,64	0,01%	348,18
19.	NIZOZEMSKA (HOLANDIJA)	149,59	2,32%	205,33	3,05%	137,26
20.	NJEMAČKA	1.412,91	21,90%	1.479,41	21,97%	104,71
21.	POLJSKA	86,22	1,34%	99,62	1,48%	115,54
22.	PORTUGAL	2,74	0,04%	4,10	0,06%	149,71
23.	RUMUNIJA	132,58	2,05%	131,21	1,95%	98,97
24.	SLOVAČKA	126,74	1,96%	140,14	2,08%	110,58
25.	SLOVENIJA	748,87	11,61%	807,20	11,99%	107,79
26.	ŠPANIJA	133,48	2,07%	150,64	2,24%	112,86
27.	ŠVEDSKA	72,69	1,13%	84,09	1,25%	115,68
28.	UJEDINJENO KRALJEVSTVO	66,07	1,02%	50,97	0,76%	77,15
Ukupno EU		6.452,62	100,00%	6.734,46	100,00%	104,37

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Uvoz BiH po zemljama EU za 2015. i 2016. godinu

Mil.KM

R. br.	DRŽAVA	2015.		2016.		INDEX
		Vrijednost	% učešća	Vrijednost	% učešća	
1.	AUSTRIJA	560,86	5,82%	551,21	5,55%	98,28
2.	BELGIJA	119,79	1,24%	131,28	1,32%	109,59
3.	BUGARSKA	122,30	1,27%	137,49	1,39%	112,42
4.	CIPAR	235,13	2,44%	266,43	2,68%	113,31
5.	ČEŠKA	3,56	0,04%	3,20	0,03%	89,82
6.	DANSKA	30,90	0,32%	29,61	0,30%	95,84
7.	ESTONIJA	3,39	0,04%	3,30	0,03%	97,41
8.	FINSKA	21,36	0,22%	15,38	0,15%	72,00
9.	FRANCUSKA	321,84	3,34%	353,87	3,57%	109,95
10.	GRČKA	175,22	1,82%	181,64	1,83%	103,66
11.	HRVATSKA	1.673,07	17,35%	1.605,52	16,18%	95,96
12.	IRSKA	37,36	0,39%	39,99	0,40%	107,03
13.	ITALIJA	1.758,29	18,23%	1.886,04	19,01%	107,27
14.	LATVIJA	6,83	0,07%	5,77	0,06%	84,47
15.	LITVANIJA	9,12	0,09%	7,96	0,08%	87,32
16.	LUKSEMBURG	7,32	0,08%	5,84	0,06%	79,80
17.	MAĐARSKA	411,09	4,26%	404,92	4,08%	98,50
18.	MALTA	2,45	0,03%	26,91	0,27%	1096,53
19.	HOLANDIJA	230,67	2,39%	236,30	2,38%	102,44
20.	NJEMAČKA	1.914,12	19,85%	1.979,91	19,95%	103,44
21.	POLJSKA	452,74	4,69%	473,51	4,77%	104,59
22.	PORTUGAL	34,39	0,36%	33,21	0,33%	96,57
23.	RUMUNIJA	199,75	2,07%	179,68	1,81%	89,95
24.	SLOVAČKA	145,69	1,51%	131,90	1,33%	90,54
25.	SLOVENIJA	773,50	8,02%	811,04	8,17%	104,85
26.	ŠPANIJA	153,61	1,59%	181,91	1,83%	118,42
27.	ŠVEDSKA	93,11	0,97%	101,71	1,02%	109,23
28.	UJEDINJENO KRALJEVSTVO	147,38	1,53%	137,58	1,39%	93,35
Ukupno EU		9.644,83	100,00%	9.923,12	100,00%	102,89

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Deficit BiH po zemljama EU za 2015. i 2016. godinu

Mil.KM

R. br.	DRŽAVA	2015.		2016.		INDEX
		Vrijednost	% učešća	Vrijednost	% učešća	
1.	AUSTRIJA	182,20	-5,71%	179,39	-5,63%	98,45
2.	BELGIJA	-76,65	2,40%	-82,66	2,59%	107,85
3.	BUGARSKA	-62,94	1,97%	-48,94	1,53%	77,76
4.	CIPAR	-103,72	3,25%	-123,66	3,88%	119,22
5.	ČEŠKA	-1,88	0,06%	-0,86	0,03%	45,77
6.	DANSKA	-16,69	0,52%	-15,15	0,48%	90,81
7.	ESTONIJA	1,19	-0,04%	1,65	-0,05%	139,04
8.	FINSKA	-20,62	0,65%	-13,60	0,43%	65,96
9.	FRANCUSKA	-203,50	6,37%	-195,02	6,12%	95,83
10.	GRČKA	-158,55	4,97%	-170,30	5,34%	107,41
11.	HRVATSKA	-747,90	23,43%	-620,16	19,45%	82,92
12.	IRSKA	-36,43	1,14%	-39,78	1,25%	109,20
13.	ITALIJA	-543,36	17,02%	-754,95	23,68%	138,94
14.	LATVIJA	-6,25	0,20%	-4,59	0,14%	73,37
15.	LITVANIJA	-8,04	0,25%	-6,01	0,19%	74,73
16.	LUKSEMBURG	48,64	-1,52%	56,64	-1,78%	116,45
17.	MAĐARSKA	-222,35	6,97%	-210,34	6,60%	94,60
18.	MALTA	-2,27	0,07%	-26,27	0,82%	1156,67
19.	HOLANDIJA	-81,08	2,54%	-30,97	0,97%	38,20
20.	NJEMAČKA	-501,22	15,70%	-500,50	15,70%	99,86
21.	POLJSKA	-366,52	11,48%	-373,89	11,73%	102,01
22.	PORTUGAL	-31,65	0,99%	-29,11	0,91%	91,97
23.	RUMUNIJA	-67,17	2,10%	-48,47	1,52%	72,15
24.	SLOVAČKA	-18,95	0,59%	8,24	-0,26%	-43,47
25.	SLOVENIJA	-24,63	0,77%	-3,84	0,12%	15,60
26.	ŠPANIJA	-20,14	0,63%	-31,27	0,98%	155,31
27.	ŠVEDSKA	-20,42	0,64%	-17,62	0,55%	86,27
28.	UJEDINJENO KRALJEVSTVO	-81,31	2,55%	-86,61	2,72%	106,52
Ukupno EU		-3.192,21	100,00%	-3.188,65	100,00%	99,89

Izvor: Agencija za statistiku BiH